

Wiadomości Mazurskie

P I S M O C O D Z I E N N E

Nr. 11 (47)

Olsztyn, Niedziela 30 grudnia 1945 r.

Rok I

Rok pokoju

Zegnamy odchodzący rok 1945 — Wielki Rok Przełomu Dziejowego, rok wojny, rok zwycięstwa, rok pokoju.

Rok, który mija, zapisał się w historii, jak żaden inny w dziejach ludzkich. Długie wieki zachowają jego pamięć. Cyfra 1945 ryta będzie w kamieniu, odlewana w brązie, tłoczona na najcenniejszym papierze.

Rok 1945 — to nie tylko data zwycięstwa w największej, najkrwawszej, najokrutniejszej z wojen. Rok 1945 — to zwycięstwo zdrowej moralności ludzkości nad ciemnymi siłami międzynarodowego faszyzmu, który świat cały chciał zakuć w kajdany zwierzęcej niewoli, cofając kulturę o tysiące lat wstecz. Rok 1945 — to uratowanie samej istoty człowieczeństwa dla nas i dla przyszłych pokoleń.

Rok 1945 związany będzie ponadto na zawsze z pierwszym w dziejach ludzkości, triumfem braterstwa narodów, które wspólnym, harmonijnym wysiłkiem osiągnęły wspólne zwycięstwo.

Dla nas, Polaków, rok, który mija, oznaczać będzie po wsze czasy nie tylko zwycięstwo, ale i wyzwolenie z najgłębszej, najtragiczniejszej niewoli, w jakiej kiedykolwiek znalazł się nasz naród.

Dla nas, Słowian, odchodzący rok oznacza również zwycięstwo braterstwa i przyjaźni nad uprzedzeniami i błędami przeszłości, zwycięstwa tego, co nas łączy, nad tym, co nas przez wieki dzieliło.

Zegnając więc rok 1945 musimy sobie uświadomić, co on oznacza, co wniósł do dziejów ludzkich i do czego nas zobowiązuje.

Witając Nowy Rok 1946 musimy uświadomić sobie, że witamy następcę Wielkiego Roku Przełomu Dziejowego, następcę, któremu przypada w udziale wcielanie w życie tych wielkich idei, które zrodził jego poprzednik.

Rok 1946 — będzie rokiem pokoju, pełnego i niezakłóconego, pierwszym rokiem prawdziwego pokoju od wielu, wielu lat. I to nas również zobowiązuje.

Nadchodzący Nowy Rok daje nam wielką szansę pokoju: utrwalenia owoców zwycięstwa, odbudowy kraju i normalnego życia, upowszechnienia zdobyczy Demokracji, zacieśnienia naszych sojuszy, pogłębienia przyjaźni i współpracy z naszymi słowiańskimi sąsiadami.

Szansy tej nie wolno uam roztrwonić. I nie roztrwonimy jej napewno.

W. M.

Następny numer

„Wiadomości Mazurskich”

ukaze się w srode dnia 2 stycznia b. r.

Bez załatwienia sporów granicznych nie będzie trwałej zgody między Polska a Czechosłowacja

Warszawa (obsł. wł.) Minister pełnomocny R. P. w Pradze złożył w dniu 27 b. m. na ręce min. spraw zagr. Czechosłowacji Jana Massaryka odpowiedź rządu polskiego na notę czeską, zawierającą zgodę Czechosłowacji na rozpoczęcie między obu rządami rozmów, któreby przyczyniły się do rozwiązania szeregu zagadnień interesujących oba państwa

oraz do stabilizacji stosunków dobrośąsiedzkich.

W odpowiedzi swej rząd R. P. wyraża zadowolenie propozycją daleko posuniętej współpracy polsko-czeskiej, uważa jednak, że sprawa zasadniczej wagi dla uregulowania całokształtu stosunków między Polską a Czechosłowacją jest zagadnienie wytyczenia dokładnej linii granicznej

przy uwzględnieniu propozycji polskich, przedstawionych w swoim czasie rządowi czeskiemu.

Sprawa Zaolzia, wobec której Czechosłowacja zajmuje stanowisko nieustępliwe, domaga się szybkiego rozwiązania zgodnie z wolą tamtejszej ludności, wystawionej ostatnio na gwałtowne próby czechizacji.

Masowe wysiedlanie Polaków i szykany ze strony oficjalnych czynników czeskich wobec ludności polskiej na Zaolziu, rzucają właściwe światło na istotne cele polityki praskiej.

Spoleczeństwo polskie pragnie widzieć w nocy rządu czeskiego dowód dobrej woli, która pozwoli na uregulowanie kwestji spornych i zacieśnienie więzów przyjaźni i współpracy obu bratnich narodów słowiańskich.

Minister Byrnes o rozmowach w Moskwie

Moskwa 30. 12. PAP. Przed odlotem do Waszyngtonu min. Byrnes oświadczył co następuje: Uważam, że konferencja była w wysokim stopniu konstruktywna. Znaczenie jej polega nie tylko na tym żeśmy osiągnęli porozumienie, ale że serdeczne wzajemne stosunki, pozwolą na rozwiązanie w przyszłości nasuwających się zagadnień.

London 30. 12. PAP. W poniedziałek w godzinach rannych min. Byrnes omówił wyniki konferencji moskiewskiej.

Konferencja moskiewska rozwiązała szereg zasadniczych zagadnień

W uzupełnieniu wczorajszych wiadomości o zakończeniu konferencji moskiewskiej podajemy wyczerpującą treść ogłoszonego komunikatu oficjalnego:

Traktaty pokojowe. Przy układaniu warunków traktatów pokojowych z Włochami, Rumunią, Bułgarią, Węgrami i Finlandią wezmą udział tylko te państwa, które podpisały warunki kapitulacji z tymi krajami.

Po przygotowaniu projektów traktatów pokojowych rada ministrów spraw zagranicznych zwoła konferencję, w której wezmą udział wszyscy członkowie rady oraz przedstawiciele tych narodów zjednoczonych, których siły zbrojne brały udział w walkach przeciw państwom osi.

Konferencja ta będzie zwołana nie później, jak 1 maja 1946 r. i wezmą w niej udział następujące państwa: ZSRR, Wielka Brytania, Stany Zjednoczone, Chiny, Francja, Polska, Australia, Belgia, Białoruś, Brazylia, Kanada, Czechosłowacja, Abisynia, Grecja, Indie, Holandia, Nowa Zelandia, Norwegia, Związek Południowo-Afrykański, Jugosławia i Ukraina.

Ostateczny tekst wymienionych traktatów pokojowych będzie podpisany przez przedstawicieli państw uczestniczących w obradach.

Postanowienia traktatów wchodzi w życie po ich ratyfikacji przez sygnatariuszy warunków zawieszenia broni.

Państwa nieprzyjacielskie będą jedynie wezwane do ratyfikacji powyższych traktatów

Daleki Wschód. W porozumieniu z Chinami powołano do życia komisję dla spraw Dalekiego Wschodu. W skład komisji wchodzi przedstawiciele ZSRR, Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych, Chin, Francji, Holandii, Kanady, Australii, Nowej Zelandii, Indii i Filipin.

Aparat, sprawujący kontrolę nad Japonią, ustanowiony przez Rząd Stanów Zjednoczonych, pozostaje nienaruszony.

Siedziba Komisji będzie Waszyngton.

Kontrola nad Japonią. Postanawia się powołać do życia Sojuszniczą Radę Kontroli nad Japonią z siedzibą w Tokio. Przewodniczącym jej będzie naczelny dowódca sojuszniczych sił zbrojnych.

Chiny. Ministrowie doszli do wniosku, że należy jak najprędzej utworzyć rząd narodowy na zasadach demokratycznych, celem zjednoczenia państwa chińskiego. Ministrowie stwierdzają, że żadne państwo nie ma zamiaru wtrącać się do spraw wewnętrznych Chin. Komisarz Mołotow oświadczył, że wycofanie radzieckich sił zbrojnych z Chin odroczone na żądanie rządu chińskiego do 1 lutego 1946 r. Minister Byrnes stwierdził, że wojska amerykańskie pozostają w północnych Chinach na wyraźną prośbę rządu chińskiego.

Ministrowie wyrazili zgodną opinię, że jak najszybsze wycofanie wojsk radzieckich i amerykańskich z Chin jest bardzo pożądane.

Polska domaga się formalnego uznania granic

Premier Osóbka-Morawski na posiedzeniu K. R. N. omówił obszernie konferencję moskiewską, oświadcza-

jąc iż Polska będzie domagać się formalnego uznania granic zachodnich.

Największy dok stoczni gdyńskiej wydobyto z morza

Stocznie gdyńskie, wydobyte z morza, pracują nad organizacją i odbudową urządzeń. Obecnie zatrudnionych jest tam 1.100 pracowników oraz 200 uczniów szkoły zawodowej.

kich jednostek morskich oraz budowy nowych okrętów.

Hiszpania na widowni

Paryż, 30. 12. (Obsł. wł.) Narady pomiędzy ministrami spraw zagranicznych Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych i Francji w sprawie rządów gen. Franco w Hiszpanii, odbędą się w Londynie jednocześnie z Generalnym Zgromadzeniem ONZ.

W walce o praworządność

Przestępstwa szczególnie niebezpieczne w okresie odbudowy państwa

Równocześnie i równoległe z postępowaniem doraźnym, którego podstawowe zasady omówiliśmy (Nr. 5 „Wiadomości Mazurskich“), wprowadzony został w życie dekret o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa. O ile postępowanie doraźne stanowi szybszy i surowszy tryb ścigania czynów karalnych, o tyle dekret o przestępstwach, szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa, przewiduje nowe czyny karalne, bądź zupełnie nieznanne dotychczasowemu ustawodawstwu, bądź też tylko z trudem dające się podciągnąć pod dotąd istniejące przepisy. Rzecz w tym, że stosunki powojenne z jednej, a przemiany ustrojowe i gospodarcze z drugiej strony wytworzyły takie okoliczności, które domagają się wyraznego uregulowania. Poza tym odbudowa Państwa stawia przed rządem i narodem zadania, które tylko przy pomocy nadzwyczajnych środków mogą być wykonane.

Dekret dzieli się na 4 części, omawiające kolejno: 1) przestępstwa przeciw bezpieczeństwu publicznemu, 2) przeciw porządkowi publicznemu, 3) przeciw interesom gospodarczym Państwa i 4) przestępstwa urzędnicze.

Do działu pierwszego należy w szczególności zamach na jednostkę sił zbrojnych polskich lub sprowadzających albo na osobę do nich należącą, na posła do KRN lub członka innej rady narodowej, na urzędnika państwowego lub samorządowego, a także — co jest nowością — na przedstawiciela zw. zawodowego lub organizacji politycznej albo społecznej o znaczeniu ogólnopanstwowym. Dalej przestępstwem przeciw bezpieczeństwu publicznemu jest niszczenie lub uniemożliwienie prawidłowego działania zakładów i urzędów użyteczności publicznej oraz wytwarzanie niezdatnych przedmiotów wojskowego użytku. Tutaj należy także wyrabianie i gromadzenie broni palnej i materiałów wybuchowych oraz podrabianie i przerabianie pieniędzy polskich lub obcych i puszczanie ich w obieg.

W dalszym ciągu dekret wymienia przyjmowanie korzyści materialnej lub osobistej przez obywatela polskiego w związku z działalnością na szkodę Państwa Polskiego, gromadzenie lub przekazywanie na szkodę Państwa tajemnic państwowych lub wojskowych oraz wprowadzenie w błąd władzy polskiej przez udzielanie jej fałszywych wiadomości mających znaczenie dla bezpieczeństwa Państwa Polskiego. Za wszystkie powyższe przestępstwa grożą najsurowsze kary, aż do kary śmierci włącznie. Przestępstwa te podlegają sądom wojskowym.

Do przestępstw przeciw porządkowi publicznemu należą: udaremnianie, bądź utrudnianie normalnego toku pracy państwowej, nielegalne występowanie przeciw reformie rolnej, rozpowszechnianie fałszywych i szkodliwych dla Państwa wiadomości oraz złośliwe uchylanie się od świadczeń rzeczowych. Następnie publiczne łżenie, wyszydzanie lub poniżanie Narodu Polskiego, Państwa Polskiego lub ustroju Państwa Polskiego, jak również wszelka propaganda faszystowska i uczestnictwo w związkach o celach faszystowskich.

Za przestępstwa te grozi kara więzienia do lat 15, a właściwe do ich ścigania są sądy okręgowe w składzie 1 sędziego jako przewodniczącego i 2 ławników, wyznaczonych przez prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

Nowością w naszym ustawodawstwie są końcowe przepisy tegoż działu, piętnujące jako przestępstwo wywołania waśni narodowościowych, wyznaniowych lub rasowych. Dekret przepisuje w powyższych wypadkach karę więzienia do lat 15, a o ile z tego rodzaju czynu przestępczego, wynikła śmierć lub ciężkie uszkodzenie ciała, albo zakłócenie toku życia publicznego lub zagrożenie bezpieczeństwa publicznego — więzienie dożywotnie lub karę śmierci.

Dział traktujący o przestępstwach przeciw interesom gospodarczym Państwa zawiera w całości nieznanne dotychczasowemu ustawodawstwu przepisy. Specyficzna sytuacja powojenna, okres odbudowy Państwa i

głębokie przemiany, rozszerzające nie tylko prawa ale i obowiązki Państwa, w szczególności jego zadania gospodarcze, sprawiają iż Państwo musi bronić swoich interesów gospodarczych także na płaszczyźnie karnej. Wszelkie tedy umyślne obniżenie poziomu wytwórczości, pogorszenie stanu urzędów technicznych bądź marnotrawienie surowców lub towarów jest zbrodnią, za którą grozi kara więzienia do lat 15. Następne przepisy przewidują karę więzienia do lat 5 za handel nielegalny towarami, przeznaczonymi do planowego rozdziału między ludność oraz za nadużycia w zakresie tegoż rozdziału.

Wreszcie t. zw. szaber, znalazł w dekrete wyrazne sformułowanie. Kto przywłaszcza lub zabiera w celu przywłaszczenia cudze mienie ruchome pozbawione należytej ochrony w związku z wojną, lub na skutek innego nadzwyczajnego zdarzenia podlega karze więzienia do lat 15.

Ostatni dział dekretu: o przestępstwach urzędniczych przewiduje karę do lat 15 za podejmowanie się pośrednictwa w załatwianiu spraw urzędowych o ile to pośrednictwo połączone jest z korzyścią materialną.

Wszystkie powyższe przestępstwa podlegają właściwości Sądu Okręgowego we wspomnianym już składzie 1 sędziego i 2 ławników. — Postępowanie toczy się nie w trybie doraźnym a zwykłym, z pewnymi odchyleniami, z których najważniejsze polega na tem, iż od wyroku sądu nie ma apelacji, a stronom służy jedynie kasacja do Sądu Najwyższego.

Jerzy Smolenski.

Szczesliwego Nowego Roku
swoim klientom
zyczy
Firma MARIAN OSTASZEWSKI
Olsztyn, ul. Dworcowa 77

Dewaluacja Franco

Walki byków były zawsze w Hiszpanii popularne. Tłum szalał i nosił na rękach papuzio-kolorowych torreadorów, których sława rosła proporcjonalnie do ilości zabitych byków.

Bohaterscy torreadorzy nie spodziewali się, że będą mieli groźnych konkurentów w osobach przywódców politycznych faszystowskiego reżimu. Zaczni ci mężowie stanu dzisiejszej Hiszpanii od dłuższego czasu strzelają poważne byki na arenie międzynarodowej, a tłum nie nosi ich na rękach, lecz milczy i z niepokojem patrzy w najbliższą przyszłość.

Wielki Caudillo, którego pyzata twarz pod fantazyjnie przekrzywioną furazerką z kutasikiem, widzi się na każdym rogu, słupie, tramwaju, traci z dnia na dzień na popularności, opierając dalsze istnienie swego autorytatywnego „ja“ na niezliczonych obozach koncentracyjnych, terrorze i niepozbawionym pewnej lekkomyśl-

ności pobrękiwaniu szabelką.

Nie jest rzeczą stwierdzoną, czy w hiszpańskich obozach odosobnienia, stosowane są komory gazowe według najlepszych wzorów importowanych z kraju «dobrych» Niemców.

Należy jednak przypuszczać, że tradycyjnym zwyczajem odrodzona inkwizycja hiszpańska umiejętnie posługuje się katowskim toporem lub sznurem, jako nieodpartym argumentem, wobec swych ideowych przeciwników.

Krótkowzroczna gra Franco — nerwowe ukłony w stronę Londynu czy Waszyngtonu, usłużne napraszanie się ze współpracą dla zachowania pokoju i bezpieczeństwa światowego — została dawno przejrzana, zanim wódz zniósł faszystowskie pozdrowienie.

Wysunięcie pojęcia «Ispanita», czyli narodowej i uczuciowej jedności i solidarności krajów Ameryki łaci-

skiej z Hiszpanią było chwytem nieudolnym i zbyt grubymi niemi szytym trikiem propagandowym, co uderzyło nawet postronnego obserwatora rzeczywistości hiszpańskiej.

Bazowanie reżimu faszystowskiego na zapleczu amerykańskim i doszukiwanie się tradycyjnych rzekomo związków kulturalno-uczuciowych z krajami łacińskimi Nowego Świata, wydaje się poprostu śmieszne, zwłaszcza, że kraje te święcą w większości dzień oderwania się od Hiszpanii, jako dzień odzyskania wolności i niepodległości.

Świat nie zapomni o tysiącach ofiar w wojnie o Republikę, o zrealizowanie tych ideałów, dla których w ciągu sześciu lat krwawiła się ludzkość.

Świat nie zapomni, że Franco oparł swą absolutną władzę nad życiem i śmiercią ludu hiszpańskiego na bagnietach czarnych koszul i czółgach legionu „Condor“, wykorzystując koniunkturalne desinteresowanie mocarstw zachodnich.

Radio donosi

Londyn, 29. 12. (Obsl. własna.) Koła rządowe francuskie dają do zrozumienia, że przyjmą propozycję wzięcia udziału w opracowaniu traktatów pokojowych z członkami osi i ich sprzymierzeńcami.

Bruksela, 29. 12. (PAP.) Belgijska Konferencja Pracy uchwaliła rezolucję domagającą się zerwania stosunków z rządem gen. Franco oraz wydania przez Hiszpanię przywódcy faszystów belgijskich Degrette'a.

Belgrad, 29. 12. (PAP.) Komisja do spraw przestępców wojennych zażądała od sojuszników wydania szeregu generałów, którzy w czasie okupacji stali na czele wojsk włoskich i są oskarżeni o popełnienie okrucieństw nad ludnością miejscową. M.in. Jugosławia domaga się wydania dowódcy 11-ej armii włoskiej gen. Mario Roatta.

Londyn 29. 12. (PAP.) Komisja przygotowawcza Organizacji Narodów Zjednoczonych powołała komitet składający się z przedstawicieli 13 narodów, (wśród których jest reprezentowana również Polska) celem zorganizowania służby informacyjnej O. Z. N.

W myśl opracowanego projektu O. N. Z. będzie rozporządzać własną radjustacją, o wszechświatowym zasięgu, własnym studio filmowym, które zajmować się będzie produkcją filmów informacyjno-dokumentalnych. Instytucje wydawnicze zajmą się drukiem książek, broszur i czasopism poświęconych sprawie ONZ. Powstanie również specjalne biuro badań, zorganizowane na wzór amerykańskiej instytucji „Gallupoll“, którego zadaniem będzie sondowanie opinii publicznej na całym świecie.

Londyn, 29.12. (Obsl. wł.) Według wiadomości nadeszłych z Persji, drugi garnizon w Azerbejdżanie w miejscowości Arbebin poddał się demokraci, pozostał więc tylko jeden jeszcze punkt oporu.

Świat pamięta i o krętakiej polityce frankistowskiej Hiszpanii w przededniu ostatniej wojny i o jej niewojującym stanowisku i o „blekitnej dywizji“.

Ostatnie wiadomości o przybyciu Negrina do Paryża, kategoryczne żądania opinii publicznej państw sprzymierzonych zerwania stosunków z rządem gen. Franco oraz przewidywane rozmowy mocarstw zwyciężczych na tematy hiszpańskie wskazują, że sprawa ostatniego gniazda oporu faszystwu dojrzała do rozwiązania.

Torreadorzy będą mogli spokojnie zabijać swoje byki.

Dewaluacja Franco została postanowiona. Wymaga tego konieczność polityczna i dobre imię człowieka.

T.G.

Złoz należna ofiarc
na Pomoc Zimowa

DZIEŃ
OLSZTYNA

KROK NAPRZOD

Ze sprawozdania zastępcy Pełnomocnika Rządu R.P. ob. Burskiego
wygłoszonego na posiedzeniu Woj. Rady Narodowej

Wieczór koled

W dniu dzisiejszym w sali Klubu Towarzystwa (Pionierów 1) odbędzie się wieczór koled, urządzony staraniem Tow. Muzycznego.

W wieczorze wezmą udział soliści, chór i uczennice Szkoły Muzycznej. Program obejmuje obok koled znanych, koledy regionalne oraz kilka nowoczesnych.

Zabawy sylwestrowe

W ostatnim dniu starego roku odbędzie się w Olsztynie kilka zabaw tanecznych, z których dochód przeznaczony jest na akcje Pomocy Zimowej.

Bedziemy mieli gaz

Jak się dowiadujemy po 1 stycznia ma nastąpić uruchomienie gazowni miejskiej w Olsztynie.

Włączenie miasta do sieci gazowej przyczyni się niewątpliwie do zmniejszenia kryzysu opałowego.

Dzis wieczorem

Teatr im. St. Jaracza

Niedziela, 30.12 o godz. 16 — „Matura“, o godz. 18.30 „Maria Stuart“.

Poniedziałek, 31.12 o godz. 21 Sylwester w teatrze — premiera krotchwilii Wroczyńskiego p. t. „Gwiazdor i kinomanki“ z udziałem Jana Kurnakowicza.

Kino „Polonia“

Film produkcji angielskiej p. t. „Szary Lord“.

W rolach gł.: Margaret Lockwood, Phyllis Calvert, James Mason, Stewart Granger.

Początki seansów o godz. 15, 17 i 19-ej.

Wszystkim Czytelnikom, Przejacielom i Współpracownikom życzy Redakcja,

Wesołego Nowego Roku
wszelkich pomyslności i szczęścia

Liceum Pedagogiczne
w Morągu

W Morągu uruchomiono Państwowe Liceum Pedagogiczne, dające fachowe przygotowanie do zawodu nauczycielskiego.

Warunki przyjęcia do liceum: świadectwo ukończenia 4-klasowego gimnazjum, oraz fizyczna przydatność do zawodu nauczycielskiego. Dla młodzieży z ukończoną szkołą powszechną organizuje się przy liceum skrócone kursy gimnazjalne. Dla młodzieży warmińskiej i mazurskiej organizuje się wstępny kurs ogólnokształcący.

Ustne i pisemne zgłoszenia przyjmuje się do 20 stycznia. Egzamin wstępny na kurs gimnazjalny odbędzie się 25 stycznia o godz. 9-tej w lokalu liceum.

Przy zakładzie znajduje się internat dla uczącej się młodzieży.

Uchwała Rady Ministrów z dnia 14 marca 1945 r. zarząd cywilny odzyskanych terenów b. Prus Wschodnich objął Pełnomocnik Rządu R. P., którego zarządzenia są obowiązujące dla wszystkich urzędów cywilnych na ziemi mazursko-warmińskiej.

Objęcie władzy przez czynniki polskie nastąpiło w okresie trwających jeszcze walk, a wypływająca stąd zależność od wojennych komendantów radzieckich paraliżowała i częstokroć uniemożliwiała działalność, potęgując rosnące wciąż trudności.

W maju r. b., na mocy układu z dowództwem radzieckim III frontu białoruskiego Pełnomocnik Rządu R. P. przejął całkowitą administrację oraz zarząd nad majątkiem ruchomym i nieruchomym. Układ ten zapoczątkował właściwą pracę w kierunku utrwalenia suwerennej władzy Rzplitej na Mazurach i Warmii i związania ziem tych politycznie i gospodarczo z Macierzą.

Administracja i samorząd

Obszar przejęty przez władze polskie obejmował początkowo ok. 28 tys. km. kw., podzielonych administracyjnie na 28 powiatów.

Po wyłączeniu powiatów Elbląg, Malbork, Kwidzyn i Sztum do woj. Gdańskiego i powiatów Elk, Olecko, Goldap do woj. Białostockiego — okręg Mazurski liczy dzisiaj 18 powiatów z wydzielonym administracyjnie Olsztynem o ogólnym obszarze ok. 20.500 km.kw.

Brak doświadczonych i wykwalifikowanych sił wśród personelu urzędniczego, utrudniał w znacznej mierze organizację aparatu administracyjnego.

Samorząd terytorialny stawia pierwsze kroki. Komórką podstawową jest gmina zbiorowa o obszarze ok. 10.000 ha. Prowizoryczny podział na gminy ulega zmianom, zmierzającym do tworzenia jednostek samowystarczalnych finansowo i gospodarczo.

Przedmiotem troskliwych badań jest zapewnienie źródeł dochodu samorządom terytorialnym w oparciu o mienie polniemieckie i przemysłowe.

Bezpieczeństwo

Napływ z głębi kraju elementu przestępczego, włóczęgów i szabrowników przy równoczesnym stacjonowaniu i przemarszu oddziałów wojskowych i nieuniknionych przy tym samowolnych rekwizycji i grabieży dotykał ciężkim brzemieniem ludność zniszczonego kraju.

Mimo braku dostatecznych i przeszkolonych kadr Milicji Obywatelskiej podjęto wytężoną walkę ze szkodnictwem społecznym przy współpracy organów administracji powiatowej.

Powołane zarządzeniem Pełnomocnika Rządu wiejskie i miejskie Służby Porządkowe są ważkim czynnikiem samoobrony i utrzymania ładu.

Mający piękne tradycje Korpus

Ochrony Pogranicza objął straż na granicy północnej Okregu.

Sądownictwo zostało zorganizowane na wszystkich szczeblach hierarchicznych. Czynne są sądy grodzkie i okręgowe, prokuratura i sąd apelacyjny.

Osadnictwo

Zaludnienie opustoszałego kraju jest zagadnieniem pierwszorzędnej znaczenia. Według obliczeń okręg Mazurski może wchłonąć po wysiedleniu Niemców około miliona ludności.

Celem koordynacji pracy urzędów i instytucji osiedleńczych, utworzono w Urzędzie Pełnomocnika Rządu Wydział Osiedleńczy, jako organ wykonawczy Woj. Komitetu Osiedleńczego.

Transporty repatriantów i przesiedleńców otoczono opieką, zaopatrywano ich w żywność i pomoc lekarską.

Wobec nasycenia południowych powiatów okręgu ludnością naplywową, nowych osadników wiejskich kieruje się do powiatów mniej zaludnionych.

T. zw. „dzikie osadnictwo“ dzięki energicznej kontrakcji zostało potrzymane.

Państw. Bank Rolny przychodząc z pomocą kredytową dla rolników wydał 50 mil. zł. Z kwoty tej wydano 1094 pożyczek na ogólną sumę przeszło 14 mil. zł. Urzędy Ziemskie przydzielają osadnikom inwentarz żywy z majątków przejmowanych od władz radzieckich.

Bank Zw. Sp. Zarobk. udzielił pożyczek rzemieślnikom na sumę 584.000 zł.

Dane statystyczne dotyczące zaludnienia okręgu wykazują ogólną liczbę ludności na 314.873 osób, w tym repatriantów i osiedleńców 155.916, ludności polskiej miejscowej 50.894 i Niemców 108.063.

Na ogólną ilość 41.789 zajętych gospodarstw rolnych — 19.492 należy do osadników, 6.405 zajętych jest przez Mazurów i Warmiaków, a 15.892 pozostaje jeszcze w rękach niemieckich.

Do obsadzenia pozostaje ponadto 23.861 gospodarstw. Zaznaczyć należy, że w okręgu Mazurskim na gospodarstwa od 5 do 50 ha przypada przeszło 60 proc. ilości gospodarstw.

Niezmiernie niski jest stan inwentarza żywego. Wynosi on 31.507 głów.

Ludność niemiecka podlega dobrowolnemu wyjazdowi do Przesy. Wydalono również duchowny element germanizacyjny, a zarząd diecezji warmińskiej objął pierwszy od dwóch stuleci biskup polski, ks. Teodor Bensch.

Akcja zniwna i siewna

Niemal połowa zbiorów, jak wynika z danych, przypada na wojska radzieckie. Zbiory ziemniaków dały 244.880 cent. m. nie wliczając pól zarezerwowanych na potrzeby armii radzieckiej.

Akcja siewów jesiennych częściowo zawiodła, objęła zaledwie 61.080 ha. Niedobory wyrównane zostaną zwiększeniem tempa prac przy zasiewach wiosennych.

Zdrowotność

Brak lekarzy, zniszczone szpitale i urzędnictwo sanitarne przy panującej epidemii chorób zakaźnych, w pierwszym okresie utrudniały wszelką pozytywną akcję.

W tych warunkach wyniki półrocznej pracy Wydziału Zdrowia są zadowalające. Uruchomiono szpitale i apteki przy wydatnej pomocy centralnych władz państwowych i UNRRA.

Dla zwalczania chorób zwierzęcych otrzymano 175 skrzyń leków i zorganizowano nadzór weterynaryjny we wszystkich powiatach.

Opieka społeczna

Na terenie okręgu czynnych jest 22 zakładów opieki nad dziećmi. Zadźbork, Licbark i Szczytno posiadają domy dla starców. W zakresie opieki nad matką i dzieckiem udziela się zapomóg do 1.500 zł.

Zycie gospodarcze
i przemysł

W sierpniu b. r. Dyrekcja Okręgowa P.K.P. przejęła zarząd kolejami i obiektami gospodarczymi. Przywrócenie ich do stanu używalności wymaga dużych inwestycji i czasu.

Uruchomiono w okręgu kilka większych zakładów wytwórczych i liczne drobne zakłady przemysłowe.

W oparciu o surowiec miejscowy rozwija się pomyslnie przemysł rybny i leśny. Dla potrzeb rybaków zorganizowano wylegarnię ryb i pracownię powroźniczą.

Przemysł leśny obejmuje zakłady przeróbki drzewa. Plan eksploatacyjny na rok przyszyły przewiduje uzyskanie 1.125.000 m. kw. drzewa ogólnej wartości 500 mil. zł.

Stan komunikacji i telekomunikacji czyni duże postępy. Prowadzone są prace nad odbudową mostów i remontem dróg. Rośnie liczba placówek pocztowo-telegraficznych.

Pomyślnym objawem jest rozwój spółdzielczości, biorącej czynny udział w budowie życia przemysłowego i wzmożenia wartości gospodarczej okręgu.

Szkoła i kultura

Na polu tym osiągnęliśmy poważne rezultaty. W ciągu kilku miesięcy powstała sieć szkół wyrażająca się liczbą 204 szkół powszechnych, 63 przedszkoli, 17 szkół średnich i licealnych.

Otwarcie Muzeum Mazurskiego na Zamku i istnienie stałego teatru w Olsztynie świadczy, że kultura polska znajduje na odzyskanych ziemiach pomyslny grunt.

Kino „POLONIA“

Wszystkie miejsca na „Parterze“ po 20 zł.
Początek seansów o godz. 15, 17.15 i 19.30.

Harcerze w zimowisku

Komenda Chorągwi Warmijsko-Mazurskiej Związku Harcerstwa Polskiego zorganizowała w Olsztynie Kurs-Zimowisko.

Kurs ten ma na celu przygotowanie praktyczne zastępowych i drużynowych, oraz danie wszelkich wskazówek dotyczących pracy w terenie. Zimowisko rozpoczęło się dn. 27.XII b. r. na terenie szkoły przy ul. Pieńiężnego i trwać będzie do dn. 4.I 46 r. Skupia w sobie harcerzy z

Zabarwienie benzyny ukroci naduzycia

Benzyna przeznaczona dla władz i urzędów będzie zabarwiana barwnikami anilinowymi. Czynniki kontrolne będą w ten sposób łatwo mogły stwierdzić, czy benzyna nie pochodzi z kradzieży lub innego, niezgodnego z przepisami źródła. Benzyna ma być w kilku kolorach, m. inn. w czerwonym i niebieskim.

Swoim bywalcom
i sympatykom

szerze życzenia
Noworoczne
składa
Rest. „Centralna“

Zakład Krawiecki

Damsko-Męski
Miedziejewski
Olsztyn ul. Krzywa 6
Życzy szczęśliwego NOWEGO ROKU
Swojej Kliencie

9-ciu Ośrodków Harcerskich Okręgu Mazurskiego oraz kilkunastu reprezentantów z Warszawy.

Przy zorganizowaniu Kursu-Zimowiska — dużą pomoc okazali Nacz. Woj.

Poszukiwania rodzin polskich na terenie ZSRR

Wydział poszukiwan rodzin, utworzony w Moskwie przy Głównym Zarządzie ZPP, ułatwia porozumienie między Polakami, przebywającymi w ZSRR, a Polską i zagranicą. W Pol-

Wydz. Apropowizacji i Handlu, dyr. Izby Skarbowej oraz inni obywatele m. Olsztyna, za co Komenda Harcerzy Chorągwi Warmijsko-Mazurskiej składa im staropolskie „Bóg zapłać“.

sce wydział jest w stałym kontakcie z PCK, Polskim Radiem, PUR'em, Centr. Kom. Żydowskim i biurami ewidencji ludności, (w)

Prenumerata „Wiadom. Mazursk.“ na styczeń

Już przyjmuje się zamówienia na prenumeratę na miesiąc styczeń 1946 r.

Prenumerata miesięczna wynosi 50 złotych bez odnoszenia pisma do domów. Prenumeratory odbierać będą pismo w Administracji lub w jednym z niżej podanych punktów.

Zgłoszenia na prenumeratę przyjmuje Administracja „Wiadomości Mazurskich“ ul. Sw. Barbary 1 (przy Rynku) oraz niżej podane punkty kolportażu:

Sklep materiałów piśmiennych K. Pędzich, 11-go Listopada 17.
Firma „Pionier“ ul. 1-go Maja 6.
Kiosk A. Szewczykowski, ulica Stalina, róg Mickiewicza.
Kiosk J. Jasiński, ul. Dworcowa, róg Kopernika.

Kiosk „Bombonierka“ ul. 1-go Maja, róg Inżynierskiej.

Kiosk „Chełmianka“ Z. Szelażyńska, ulica Niepodległości, wprost ulicy Grunwaldzkiej.

O dalszych punktach nastąpią oddzielne zawiadomienia.

Po dn. 31 grudnia r. b. prenumerata na styczeń nie będzie przyjmowana.

Prenumerata zbiorowa

W celu ułatwienia prenumeratom otrzymywania pisma, Administracja „Wiadomości Mazurskich“ wprowadza prenumeratę zbiorową w urzędach, instytucjach, przedsiębiorstwach itp.

Zainteresowane zespoły zechcą zgłosić zamówienie na określoną ilość egzemplarzy na dostarczonych przez Administrację pisma blankietach przed 1-ym stycznia.

Prenumeratory, abonujący pismo zbiorowo, otrzymywać będą swoje egzemplarze w miejscu pracy przed godz. 15-tą.

Administracja „Wiadomości Mazurskich“

Migawki

Oczy...

Są o nich pieśni, tanga, o nich się mówi, pod ich spojrzeniem serca biją mocniej lub kurczą się, drżą...

Oczy — niby są jedne, a jakież różne. Są czarne, niebieskie, szare i zielone, są dobre i złe, są zimne i ciepłe, są nienawistne i łagodne, są też i zakochane oczy cielejące...

Są o nich przysłowia. Po ich spojrzeniu człowiek sędzi drugiego człowieka, przenika duszę drugiej istoty...

Oczy. Czy wiemy, czyz rozumiemy jaki to skarb?

Oczy, to radość życia. Bez nich wśród wiecznej ciemni, pozbawieni cudów widzenia, ślepi na urok przyrody byłibyśmy najniezwyklejsi.

Lecz wierz przjacielu, że oczy twoje są nieszczęściem jeśli mimo widzenia, mimo odczuwania piękna, będą one ślepe na cierpienia i nędzę bliźnich...

I wszystko jedno, czy będziesz miał oczy zielone, piwne, czy niebieskie, oczy czyste jak błękit nieba — oczy świata, oczy ludzi dla ciebie oślepną, gdy będziesz w potrzebie. T.J.

SALON FRYZJERSKI

Henryk Dziergowski

Olsztyn, Staromiejska 25

Prowadzony przez pierwszorzędną siłę, wykonuje trwałą ondulację, farbowanie włosów, rozjaśnianie, macure, masaż.

Dosiego Roku

życzy swym sympatykom
i przyjaciółom

Dyrekcja i pracownicy
Kina „Polonia“

Stare zwyczaje noworoczne na Warmii

Dzień św. Sylwestra poprzedzający dzień nowego roku, jest w całym świecie dniem wyjątkowo uroczystym i ma podobny wpływ na życie człowieka w całym następnym roku. Już „dwunastki“, to znaczy 12 dni od Bożego Narodzenia do Trzech Króli mają to do siebie, że zawierają kalendarz na cały rok. Taka bowiem pogoda, jaka jest w święto Bożego Narodzenia, trwać będzie przez cały styczeń. Każdy następny dzień oznacza dalszy miesiąc. Starzy gospodarze na Warmii obserwują to i piszą własny kalendarz, który jak mówią, zawsze się sprawdza. W tych dniach przypatrują się także niebu, bo mawiają: „Jek są jasne dwunastki, będą ciemne stodoły, a jek są ciemne dwunastki, będą jasne stodoły“ czyli nieurodzaj.

Co zaś do samego Nowego Roku, to istnieje mniemanie, że tak jak się ten dzień przeżyje, tak samo się żyć będzie cały następny rok. Jeżeli

się więc w tym dniu złości, to złościć się będzie cały rok, a kto się bawi, ten znów bawić się będzie do końca roku. Powiadają też, że w noc noworoczną nie trzeba wychodzić na rozstajne drogi, ani też przechodzić granicy wioski, bo tam czyha nieszczęście na człowieka.

W wigilię nowego roku leją dziewczęta cynę i wosk. Surowce te roztapiają się na łyżce lub w garnku i wlewa do naczynia napełnionego wodą. Po skrzepnięciu wyjmują się ulanki i patrzy co się ułalo. Wielka radość panuje, gdy się jakiejś pannie uda coś ładnego ułać. Oprócz tego pławi się węgle. Do misy nalewa się wody, do której wrzuca się 2 węgle, następnie mąci się wodę. Jeżeli oba węgle się schodzą i płyną obok siebie, to znaczy, że w nowym roku nastąpi ślub z tym kawalerem, o którym się myślało, wrzucając węgle do wody.

W dodatku piecze się w Sylwestra

«nowe lato». Z trunku poświęconego w dzień św. Jana i maki wyrabia się ciasto, z którego ulepia się figurki trzech króli, koni, krów, owiec, kur, gęsi, kłosów i nawet drzew. Ulepki suszy się w piecu i następnego dnia wieszają się figurki przedstawiającą trzech króli w szafce, gdzie wiszą do następnego roku. Kłosy umieszcza się pod pułapem, a przy pierwszym siewie na wiosnę, siewca wkrusza je do zboża i wysiewa na rolę, prosząc Boga, by ziarno to jak najobfitszy plon przyniosło. Ulepione zwierzęta dodaje się do pokarmu koniom, bydłu, owcom itd., w nowy rok. Tak samo kładzie się odrobinę «nowego lata» w otworki drzew, mówiąc przy tym: «Ja ci daję nowe lato, a ty daj mi łowoc za to!»

O zmierzchu kropi się „trunkiem“ i święconą wodą dom i wszystkie zabudowania gospodarze, tak wewnątrz jak i zewnątrz. Do wieczery zasiadają zwykle wszyscy — gospodarze i służba — przy jednym stole, na którym dymi wielka misa dobrej, gorącej „brei ze skrzeczkami“ (szperkami) i kwaśne mleko lub kwaśna kapusta. Smaczna ta potrawa, znana

bardzo dorze na Warmii i też wielce ceniona, oznaczać ma jedność rodziny w całym następnym roku. W każdym domu starają się „breję“ zjeść jak najwcześniej o zmierzchu, mniemając, że kto ją zje wcześniej, ten i najpierwszy zbierze plony.

Na wsiach nie czeka się zwykle północy, wieśniacy idą wcześniej spać, by następnego dnia, raniutko, udać się do stóp św. Dzieciny, której nadano przed dziewiętnastu wiekami to wzniosłe i święte imię Jezus. Sasiadzi, krewni i znajomi wchodzą do mieszkania, niepozdrawiają mieszkańców, jak zwykle pochwaleniem Boga lecz słowami „Boże, daj wama szczęście w tym nowym roku, abyście w zdroziu drugiego doczekali“.

Niestety zwyczaje te piękne i wpływające z głębokiej religijności naszego ludu, pod wpływem germanizacji w latach przedwojennych powoli niknąć zaczęły, zachowując się przeważnie już tylko wśród starszych.

Miejmy nadzieję, że teraz, gdy na Warmii zabłysło znów słońce wolności, odżyją te piękne zwyczaje w całej pełni na nowo. — *Słowa Flojzy*

Redakcja i Administracja: Olsztyn, ul. sw. Barbary 1. Telefon Nr. 190. Nadesłanych rękopisów Redakcja nie zwraca. Redaktor Naczelny: Wł. Mroczkowski
Redakcja przyjmuje w godz. 11 — 13. Administracja czynna w godz. 10 — 14. Konto Nr. 40 w Oddz. Banku „Społem“ w Olsztynie.

CENY OGŁOSZEN: Ogłoszenia drobne po 5 zł. za wyraz (najmniej 50 zł.), przy poszukiwaniu rodzin i pracy po 3 zł. za wyraz (najmniej 30 zł.). Ogłoszenia urzędowe, przetargi i nekrologi: 1 mm. wysokości przy szerokości 1 szpalty — po 10 zł. Ogłoszenia reklamowe w miejscu, przeznaczonym na ogłoszenia: 1 mm. wysokości przy szerokości 1 szpalty — po 15 zł. Te same ogłoszenia w tekście redakcyjnym — po 25 zł. Przy wielokrotnych ogłoszeniach — rabat. Za terminowy druk ogłoszeń Administracja nie odpowiada. Ogłoszenia przyjmuje Administracja oraz upoważnione osoby.

PRENUMERATA MIESIECZNA. 50 zł., kwartalna — 140 zł., roczna — 550 zł. (Prenumeratory otrzymują pismo pocztą lub odbierają w ustalonych punktach kolportażu Z przyczyn technicznych w poniedziałki pismo narazie nie wychodzi.)